

Frits Johannesen

sjónarmið

Flaggrøða, sum Frits Johannesen, lærari, listamaður og bygðaráðslimur, helt á Muntra í Fuglafirði flaggdagin

Hvíti dúkurin borganin fyrri reinleika og fagurleika

Søguna um flaggið kenna flest øll — um trupulleikar, ella verkini, ið hetta flagg mátti í gjøgnum áðrenn tað sá dagsins ljós og varð viðúrkekt sum merki okkara. Á hesum sinni verður ikki nomið við gongdina í hesum máli, men meira við litirnar, ið flagg okkara er sett saman av og tann symbolikk, ið kann leggjast í hesar litir.

Trinnir litir

Trinnir eru litirnir í flagginum. Innan listina tulka mong talið trý sum nøkur. Hóast 45.000 fólk eiga hetta flagg, so er hetta tal heldur stórt, men samanbera vit okkum við grannatjóðirnar, so eru vit fáment í mun til teirra. Um henda samanbering fer fram, so eru vit nøkur, ið eiga hetta merki við tí royða, bláa og hvíta litinum.

Tann reyði liturin

Tann reyði liturin inni í krossinum, hevur mangar vinir; men ikki verður her farið út í æsir við hesum líti, men taka heldur eina stóðu, har øll kunnu vera við í práttinum og tankagongdini.

Mær rennur í huga listamannin Hans Hansen av Mikladali — Hans í Mikladali, sum hann vanliga varð

nevndur. Hesin listamaður nýtti ofta í sínum persónlýsingum ein reyðan lit í hondum og andliti. Aftanfyrri lá ein djúpari meining við hesum líti. Liturin bar boð um ta arbeiðssomu kvinnuna og tann arbeiðssama mannin. Ikki skerst burtur, at við hondunum verður skapað. Tað var júst hetta, ið Hans í Mikladali og fleiri við honum, bóru boð um, tá ið teir settu lýsingarnar á lærfitt. Lægið kann tað tykja, at hesin litur eisini er at finna í andlitinum sum t.d. í myndini, ið ber heitið: Bátasmiður. Jákup bóndi. Eitt heilt lív við stríði og strevi setir spor eftir sær. Tað vita flest øll at tilk spór siggjast eins væl í hondum sum í andliti. Tá ið tú sær hesa mynd, verður eitt heilt mannlív endurgivið í stroki, linjum, flatum og litum — eitt lív sum hevur evnað, skapað og bygt upp. Vit kunnu blíva við at nevna orð og setningar, ið tulka tað, sum hesar hendur — hesar reyðu hendur hava útint. Tað vældæmda andlitið, sum eygini stóða eina mest við, er søga í sjálvum sær, men tað er eins og andlitið og hendurnar eru lív og sál. Tær reyðu hendurnar og tað vældæmda andlitið spinna tankar í huga tínum, eins og var tað ein góð yrking, ella ein góð

bók tú legði á borðið og ásannaði dygdina, góðskuna, sum eina keldu til at ein sjálvur vildi skapa eitt ella annað fyrri hetta land og fólk, so at tað ein dag í andlitinum komu at standa eyðkenni, sum varð eitt samjód við tað góða, sum hendurnar avrikaðu.

Tann blái liturin

Vit nærka okkum tí bláa litinum í flagginum. Tann blái liturin verður ofta skýrdur fyrri at vera tann kaldli liturin. Stendur tú í millum tann bláa og tann reyða litin, er tað eins og at dyrgja ímillum vindar — teir eru ikki í slekt hver við annan, men hóast tað, so eru teir í flaggi okkara, og væl er valt at seta teir hvønn ímóti øðrum.

Aftur verður ein listamaður nevndur. Á hesum sinni verður tað hin heimsgittin listamaðurin Picasso. Sagt verður um hann, at hann eina tíð einans málaði við bláum líti. Frá hesi tíð er ein mynd, ið einans er blá. Er náði skil í tí berti at smyrja blátt útyvir blátt og geva tí heiti: blá atmosfera? Tá ið vit siggja sama bláa litin í flaggi okkara, gerast vit heit um hjartað... kenni meg orna gjøgnum mænu og merg... verða stolt yvir at hesin litur er at finna í flaggi okkara, men hitt — ein blái

mynd, er so burtur við, at einki skil er í tilkum framman. Men er tað so í veruleikanum?

Fólk, sum hava sæð hesa mynd — staðið framman fyrri myndini — hava kent tað duldarfulla — tað mystiska, eins væl í hesum málninginum, sum í øllum hinum, har hver linja og hver flata er væl skiljandi. Einklari kann eingin mynd gerast enn at brúka ein lit. Men í hesum einkla vörinum verða breytir lagdar í huga tínum, sum samskipa teg og málningin. Her fara nakrir iðukálvar at mala, sum hjálpa tær at finna veg út ímillum henda bláa litin, eins og var tað ein rúmdarferð, ella bara tað at start varð út í millum stjørnurnar eitt vakurt heyst- ella vetrarkvöld, har tankar okkara mæta tí ævinliga skaparverkinum. Tankin fer so ljóðleysur avstað — fer so ovurhonds ferst, at vit ikki kunnu fylgja honum til síðst. Viðgangast má, at av hesum almættuga skaparverkinum skilja vit lítið og einki av. Í hesum alfabeti eru vit kanska komnir til lítla b. Eitt vita vit, at tað skulu mangar reyðar hendur til fyrri at loysa gátur, sum suða út og inn í hesum bláa dýpinum. Myndin hjá Picasso hevur sína ávirkan — hevur sína sál, sum so stillisliga dregur andan í tí

einkla bláa litinum, sum so ávirkar okkum á ein duldarfullan hátt. Hugsandi er nú, at hin blái liturin í flaggi okkara er blivin eitt sindur heitari. Hann sigur eitt sindur meira. Samanumtikið kann sigast, at tað man vera fáur litur, sum tann blái, ið er í lofti og í sjógv, ið goymir meira av bæði loystum og óloystum fyrbrigdum.

Tann hvíti liturin

Dúkurin í flaggi okkara er hvitur. Hesin litur er sera viðbrekin. Hann dálkast skjótt og skjótt sæst hóttafall á honum. Hann umboðar reinleika. Hvussu mangan verður ikki tikið til... hvítt sum fossurin, hvítt sum brimið og hvítt sum kavin, ella sum tað stendur í flaggsanginum; men hitt hvíta er fossur, brot og vetrarsins ljóð. Eg hugsi næstan at neyvan fyrr í søguni er talað og skrivað meira um tað, at halda náttúruna reina enn júst í okkara tíð. Tað er eins og henda ættin tiggjar sær sum um hon var tann seinasta á Guds grønu jørð. Tað, sum teir gomlu hildu reint og ræktu sum sína egnu sál, geva vit ongan rætt og ongan sóma.

Tikið plagar at verða til, at kettan segði frá hvussu inni var, í tí týðninginum at

ikkí var reint innandura. Feldurin var hæreftir — dækkur og littarin. Taka vit alt undir eina heild, stendur illa til við hesum alheimsfeldinum, at tann kettan, ið gongur innandura í hesum veldarheimi, hon má sum frálíður hava ein feld, sum tókist fáum. Soleiðis er gongdin higar til í hesum ráki, og tað visir seg at vera tungt at vinna burtur úr stronginum.

Vónina eiga vit, og at vóna tað hava vit loyvi til. Tað sum dálkað verður — bæði tímiliga og andaliga av okkum, má ein dag fáa ein enda, so at tað sum er hvítt — tað hvíta í dúkinum í flaggi okkara, er ein borgan fyrri reinleika og fagurleika á øllum skjum.

Føroyingar hava til allar tíðir verið eitt arbeiðssamt fólk, sum ikki hevur aftrað seg fyrri at farið út á tað bláa dýpið við nótni — og bjerga til dagligt brøð og kent til reinleika sum eitt fólk, ið altíð dugði hógv í orð og tal, í atburði og hettaligi. Verður hetta at ráð okkara millum so verður okkara mentan eins rein og skar sum fossurin, brimið og kavin. Tá kunnu vit vinda flagg okkara í húnar hátt og siga: vit við tær stéva stinnir avstað!!

Frits Johannesen

»Verdens« og daniserings løn

Til kære hr. »Medlem af H. Sjonvarpsfelag« (Hvorfor det færøske navn???) i Sosialen den 22. mars

Jeg respekterer inderligt Deres indre begejstrelse for danske udsendelser i TV som f.eks. »Hopla«, »Kontrapunkt«, »TV-aktuel« (Aktuel for hvem?), »Matadora«, »En by i provinsen«, »Sport i galop« og så videre,

blandt andet dansk dukkehallop.

De — efter Deres sprog at dømme (hvis ikke Crayonist) — er dansker — er disse udsendelser uden tvivl yderst relevante for Dem og Deres nationale identitet og kultur.

Men hvorvidt de er lige vedkommende for en nation af en helt anden kultur og samfundsmæssig sammensætning — det er et andet spørgsmål. Det ville være lige relevant, hvis Danmarks Radio Fjernsyn ville være

dagligt fyldt af udsendelser om færøske forhold. (Og af den mest dårlige og forpøpede del af vores importerede kultur).

Nu er det jo sådan, at danskere generelt lever i et forunderligt socialpsykologisk kompleks

overfor deres kolonier. For det første er grønlandske plader og grønlandske radioudsendelser en slags kompensation for denne ophobede kulturelle kompleksfølelse blandt følelsesmæssige kultursnobber i Danmark. Derfor fylder man radio og TV og »plademarkedet« med materiale næsten hver dag om »grønlandske« forhold.

Det er »in« blandt venstreorienterede at spille »grønlandsk« musik, lige fedt om teksten handler om

humbug og mor og far, og om musikken er hentet fra USA eller engelsk »punk«.

Og »mindretal i nord« — udsendelsen er traditionelt fyldt med danskeres komplekse overfor deres behandling og kulturelle voldtægt af den grønlandske kultur.

Nu voldtager danskere også den færøske kultur — gennem et gennemført dårligt, stjålet video-pirat-TV. Og så skal de sågu også forsvare dette pirat-

Framhald á síðu 14